

KAAVOITUSKATSAUS
2026

Sisällys

1.1	Kaavoituskatsaus	3
1.2	Kaavoitus järjestelmä	3
1.3	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	5
2	Maakuntakaavoitus	5
3	Yleiskaava.....	6
3.1	Voimassa olevat yleiskaavat.....	7
3.2	Vireillä olevat yleiskaavat.....	8
3.2.1	Pieni-Paljakan tuulivoimapuiston osayleiskaava	8
3.2.2	Isolehdon tuulivoimapuisto tuulivoimaosayleiskaava	9
3.2.3	Louhenkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava	10
3.2.4	Kylkivaaran tuulivoimapuiston osayleiskaava	11
4	Asemakaava	11
5	Ajankohtaiset kaavoitusasiat ja tonttitilanne.	13
6	Ajankohtaiset maankäytön suunnittelua ja rakentamista koskevat keskeiset lakimuutokset.....	13
6.1	Rakentamislaki 2025	13
6.2	Alueidenkäyttölaki	14
6.3	RYTJ – Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä.	14
6.4	Valtion aluehallinnon uudistus	14

1.1 Kaavoituskatsaus

Alueidenkäyttölain 7 § mukaisesti kunnan tulee vähintään kerran vuodessa laatia katsaus kunnassa vireillä olevista ja lähiaikoina vireille tulevista kaavahankkeista.

Kaavoituskatsauksen tavoitteena on antaa kokonaiskuva kunnan tämänhetkisestä yleis- ja asemakaavasunnittelusta. Katsauksessa esitettyjen kohteiden lisäksi voi käynnistyä myös muita hankkeita, joista tiedotetaan erikseen.

Ristijärven kunnan kotisivuilta <https://www.ristijarvi.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus-ja-maankaytto.html> löytyy tietoja ajankohtaisista kaavoitushankkeista. Kunta julkaisee kaavoihin liittyviä ilmoituksia ja kuulutuksia Kainuun Sanomissa ja sähköisellä ilmoitustaululla kunnan verkkosivuilla. Tarkemmin tiedottaminen esitellään kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

Myös laadittujen kaavojen kaavakartat löytyvät kunnan verkkosivuilta: <https://www.ristijarvi.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus-ja-maankaytto/voimassa-olevat-kaavat.html> erillisinä tiedostoina sekä karttapalvelusta: <https://kuntanetcloud02.cgisaas.fi/karttapalvelu.ristijarvi/>

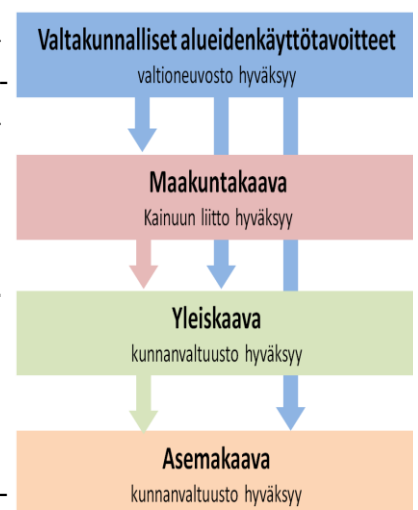
1.2 Kaavoitus järjestelmä

Alueiden käytön suunnittelujärjestelmään kuuluvat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Ranta-alueelle laadittavaa asemakaavaa, joka käsittelee pääasiassa loma-asutuksen järjestämistä, kutsutaan ranta-asemakaavaksi.

Kaavoituksella ohjataan alueiden käyttöä, eri toimintojen yhteensovittamista ja rakentamista. Suunnittelun tavoitteena on edistää mm. turvallisen, terveellisen ja viihtyisän elin- ja toimintaympäristön luomista yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta ja toimivuutta rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä palvelujen saatavuutta, liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä. Kaavoitusta ohjaa pääasiassa alueidenkäyttölaki ja rakentamislaki ja asetukset.

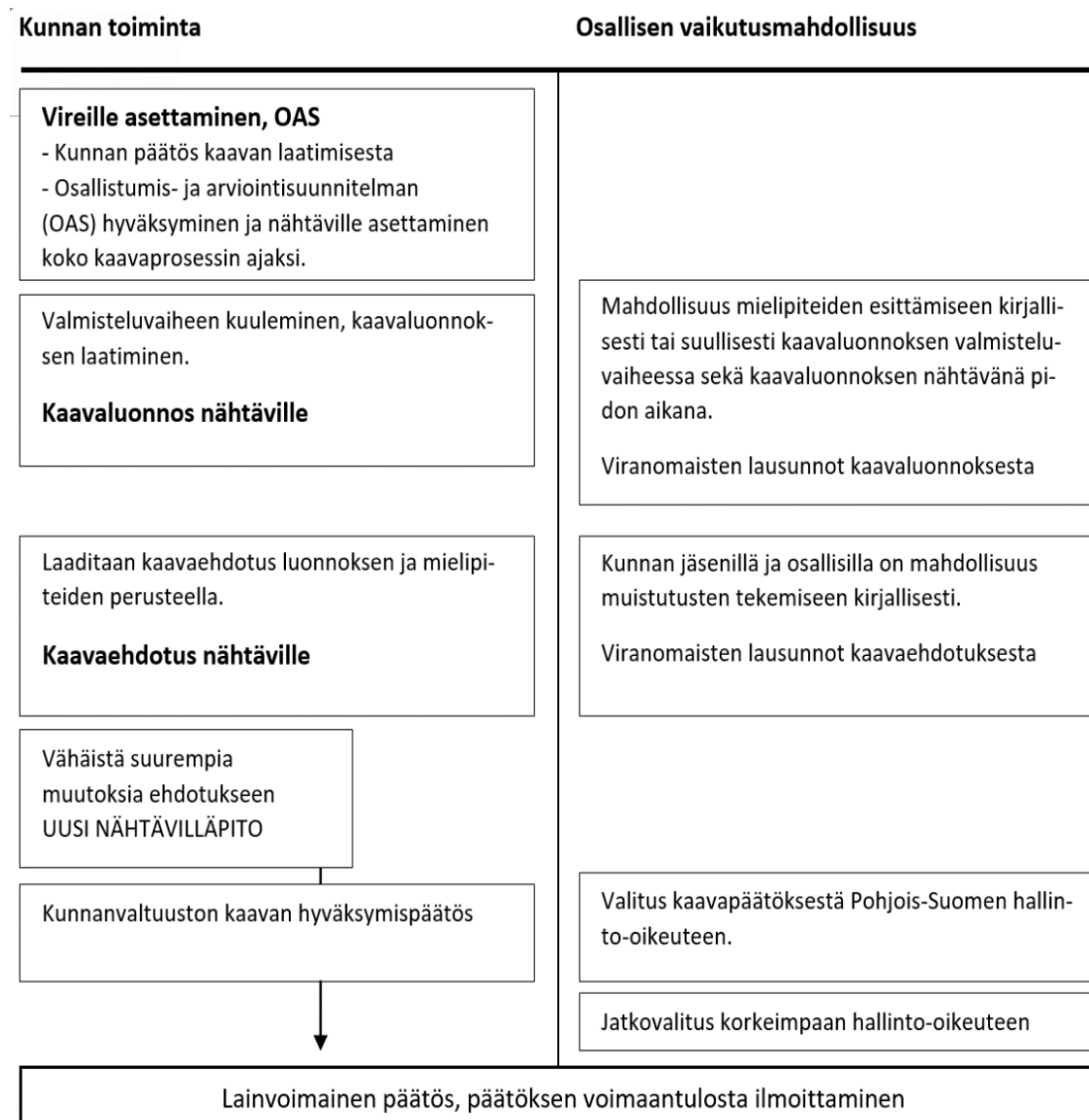
Maakuntakaavan laatii Kainuun liitto ja hyväksyy maakuntavaltuusto. Yleis-, asemakaavat laatii ja hyväksyy kunta.

Ranta-asemakaavat laaditaan maanomistajien aloitteesta maanomistajien kaavoina, jotka kunta kuitenkin käsittelee ja hyväksyy.

Osallistaminen ja vaikuttaminen kaavoitukseen

Alueidenkäyttölaissa on varmistettu kaavoitustyön vuorovaikutteisuus edellyttämällä jokaisesta kaavahankkeesta laadittavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Suunnitelmassa selvitetään heti kaavoituksen alkuvaiheessa ne tahot ja osalliset, jotka valmisteluun on kytettävä, sekä sopivimmat tavat aidon vuorovaikutuksen aikaansaamiseksi. Kaavoituksen tulee olla avointa, siitä tulee jakaa tietoa kunnan asukkaille ja maanomistajille, joille tulee varata mahdollisuus seurata kaavoitusta sekä tuoda esille omat näkemyksensä.

Vuorovaikutus voidaan järjestää kuhunkin kaavahankkeeseen sopivimmaksi katsottavalla tavalla. Kunta tiedottaa kaavoituksen vireilletulosta, laaditusta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä kaavojen luonnos- ja ehdotusvaiheen nähtäville asettamisesta paikallisissa sanomalehdissä ja kunnan internet-sivuilla. Osallisille hankkeista tiedotetaan usein myös kirjeitse. Tarvittaessa järjestetään yleisötilaisuuksia hankkeiden eri vaiheissa.

Yksittäiseen kaavahankkeeseen voi parhaiten vaikuttaa kaavan luonnosvaiheessa mm. esittämällä suullisen tai kirjallisen mielipiteen. Ehdotusvaiheessa on mahdollisuus jättää muistutus suunnitelmista.

Kuntalaiset voivat myös vaikuttaa kaavoitukseen ja ympäristöönsä tekemällä aloitteita ja osallistumalla julkiseen keskusteluun.

1.3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää.

Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sääntä- ilmiöihin.

Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on:

- varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa,
- auttaa saavuttamaan maankäyttö- ja rakennuslain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys,
- toimia kaavoituksen ennakoivan ja vuorovaikutteisen viranomaistyön välineenä valtakunnallisesti merkittävässä alueidenkäytön kysymyksissä sekä
- edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa.

Alueidenkäyttölain 22 §:n mukaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulee ottaa huomioon ja niitä tulee edistää valtion viranomaisten toiminnassa sekä maakuntien ja kuntien kaavoituksessa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet:

<https://www.ymparisto.fi/fi/rakennettu-ymparisto/kaavoitus-ja-alueidenkaytto/valtakunnalliset-alueidenkayttotavoitteet>

2 Maakuntakaavoitus

Maakuntakaavassa käsitellään koko maakunnan tai useamman kunnan suuret maankäytön linjaukset yhteensovittaen eri maankäyttötarpeet keskenään. Maakuntakaavoissa esitetään maakunnan yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön perusratkaisut keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Maakuntakaavan laatii ja hyväksyy maakunnan liitto.

Yleiskaavan tarkoituksena on kunnan tai sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteen sovittaminen. Yleiskaava voidaan laatia myös maankäytön ja rakentamishyönteisimäärätyllä alueella. Yleiskaavassa

osoitetaan mm. asuinrakentamisen, työpaikkatoimintojen, viherrakenteen ja suojelun alueita. Myös eri kulkumuotojen liikenneyhteydet, kulttuuriympäristön ominaisuusmerkinnät ja yhdyskuntateknisen huollonasiat voidaan sovittaa yhteen muun maankäytön kanssa.

Yleiskaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa yksityiskohtaisempia kaavoja (asematai ranta-asemakaava).

Yleiskaava voidaan laatia oikeusvaikutteisena ja oikeusvaikutuksettomana. Oikeusvaikutteisena laadittavalla yleiskaavalla on maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetut oikeusvaikutukset, oikeusvaikutuksetonta osayleiskaavaa voidaan pitää lähinnä valtuuston tahdonilmauksena halutusta kehityksestä, esimerkiksi strategiset yleiskaavat.

3.1 Voimassa olevat yleiskaavat

Kirkonkylän yleiskaava 2035

Iijärven – Ristijärven rantaosayleiskaava

Kemilän rantaosayleiskaava

Saukkovaaran osayleiskaava alue 1

Iijärven ja ja Ristijärven rantaosayleiskaavan osittainen muutos 2025

3.2 Vireillä olevat yleiskaavat

3.2.1 Pieni-Paljakan tuulivoimapuiston osayleiskaava

Hanketoimija: Prokon Wind Energy Finland Oy

Kaavakonsultti: Ramboll Finland Oy

Kaavoituksesta vastaava: Ristijärven kunta

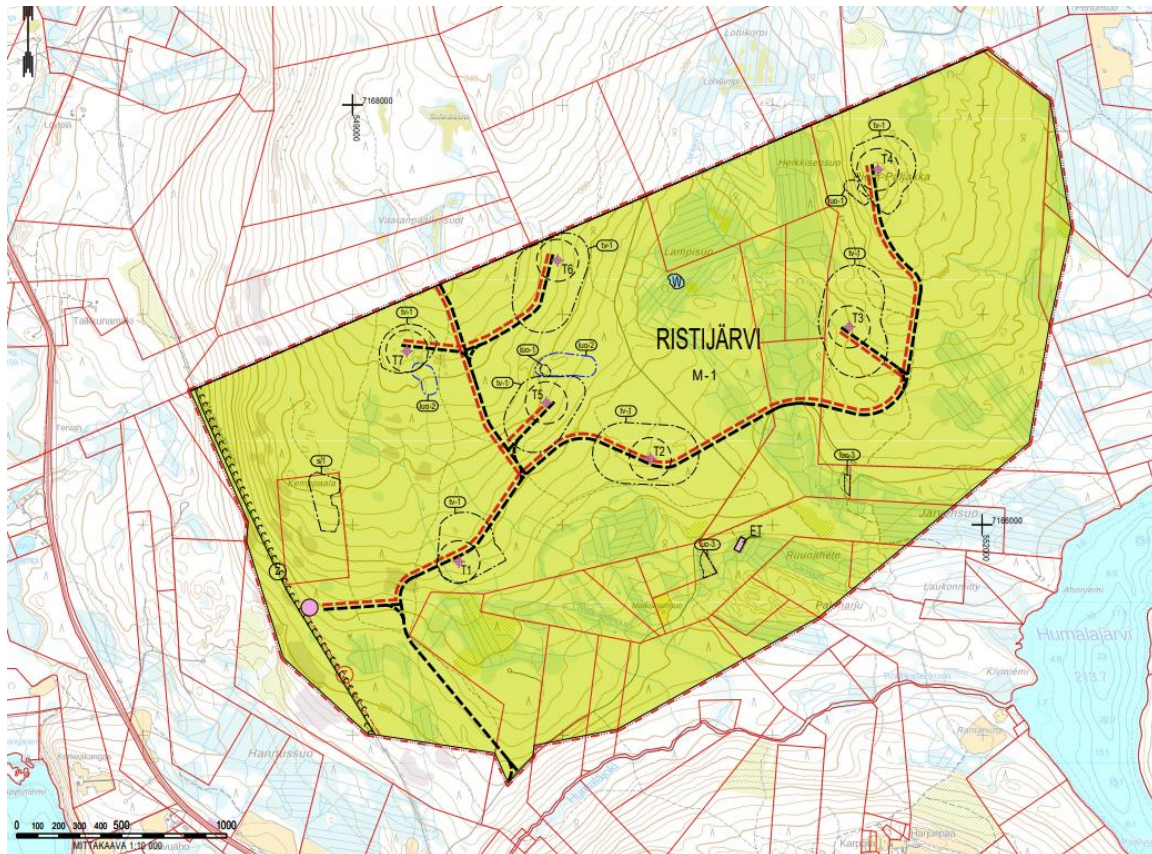
Ristijärven kunnanvaltuusto on hyväksynyt kaavan 28.5.2025 § 20. Hyväksymispäätöksestä on jätetty 4 valitusta, joista hallinto-oikeus on antanut yhteen tutkimatta jättämispäätöksen. Valitusten käsittely on kesken alkuvuodesta 2026.

Kaavassa tuulivoimapuiston alueelle osoitettu sijainnit 7 tuulivoimalalle.

Yksittäisen tuulivoimalan kokonaiskorkeus saa olla enintään 300 metriä maanpinnasta.

Osayleiskaava on laadittu Alueidenkäyttölain 77 a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Osayleiskaavaa voidaan käyttää kaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena tuulivoimaloiden alueilla (tv-1 alue).

Pieni-Paljakan tuulivoimahankkeen kaavoituksen rinnalla on toteutettu erillisenä prosessina myös ympäristövaikutusten arviointi- eli YVA-menettely. Perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta on tullut 31.3.2023. <https://www.ymparisto.fi/fi/osallistu-ja-vaikuta/ymparistovaikutusten-arviointi/pieni-paljakan-tuulivoimahanke-puolanka-ja-ristijarvi>

3.2.2 Isolehdon tuulivoimapuisto tuulivoimaosayleiskaava

Hanketoimija: Fortum

Kaavakonsultti: ONE Architects Oy

Kaavoituksesta vastaava: Ristijärven kunta

Päätökset: Kaavoituspäätös kv 20.9.2023 § 29.

Vireilletulo ja oas kh 22.1.2024 § 5.

Kaavaluonnos kh 26.5.2025 § 87

Hankesuunnitelman mukaan Isolehdon alueelle suunnitellaan sijoitettavaksi enintään 27 tuulivoimalaa, jotka olisivat yksikköteholtaan 6-10 MW ja enintään 320 metriä korkeita.

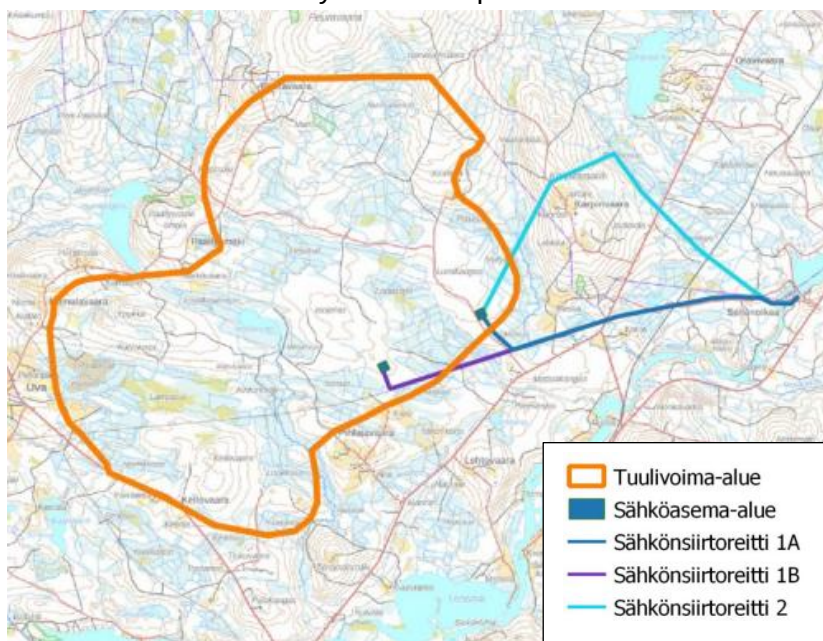
Isolehdon tuulivoimahankkeen sisäinen sähkönsiirto on tarkoitus toteuttaa maakaapelilla, joka johtaa sähköasemalle. Sähköasemalta sähkö siirretään todennäköisesti 400 kV liittymisjohtolla Seitenoikean suunnitteilla olevalle Fingridin uudelle sähköasemalle.

Isolehdon tuulivoimahanke maanvuokrasopimuksineen siirtyi yrityskaupan yhteydessä Fortumille marraskuussa 2025.

Ympäristövaikutusten arviointi (YVA) on saatu valmiiksi syksyllä 2025 ja kaavoitusta on tarkoitus edistää saadun palautteen pohjalta. [YVA-menettely.](#)

Kaavaluonnos on ollut nähtävillä 3.6-25.7.2025. Osayleiskaavassa on esitetty tuulivoimaloiden suurin sallittu maksimikorkeus 320 m sekä tuulivoimaloiden enimmäismäärä 27 kpl koko kaava-alueella. Kaava on etenemässä vuonna 2026 ehdotus vaiheeseen.

AKL 77 a §:n mukainen oikeusvaikutteinen yleiskaava, jota voidaan käyttää suoraan tuulivoimalan rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Isolehdon alue ja vaihtoehtoiset sähkönsiirtoreitit

3.2.3 Louhenkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava

Hanketoimija: Fortum

Kaavakonsultti FCG Rakennettu Ympäristö Oy

Kaavoituksesta vastaava Ristijärven kunta

Päätökset: Kaavoituspäätös kv 12.6.2024 § 13

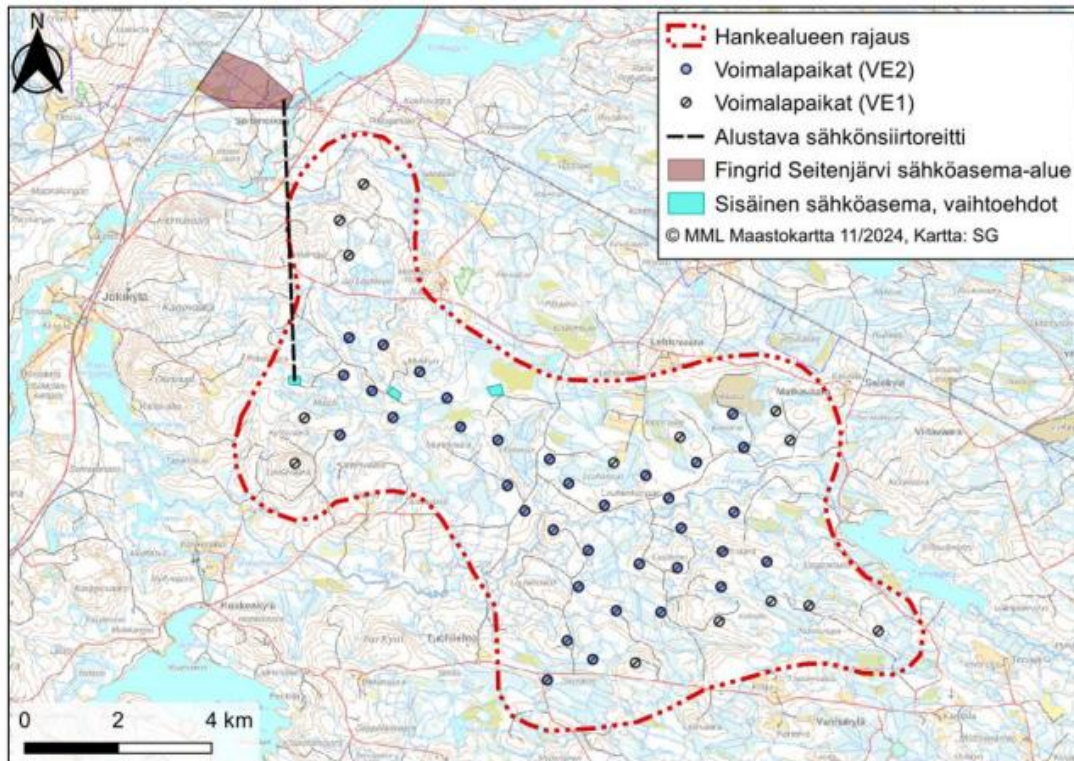
Vireilletulo ja oas kh 20.1.2025 § 4

Louhenkankaan alueelle suunnitellaan enintään 49 uuden tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 320 metriä. Voimaloiden yksikköteho on arviolta noin 6-10 MW, jolloin kokonaistehoksi muodostuu noin 300-500 MW. Voimalasijoittelu ja huoltotielinjaukset tarkentuvat hankesuunnittelun ja ympäristövaikutusten arvioinnin edetessä.

Louhenkankaan tuulivoimahankkeen kaavoituksen rinnalla toteutetaan myös ympäristövaikutusten arviointi eli YVA-menettely. YVA-menettelyn yhteydessä tutkitaan hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia. Laadittuja selvityksiä ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään myös osayleiskaavoituksessa.

Louhenkankaan tuulivoimahanke maanvuokrasopimuksineen siirtyi yrityskaupan yhteydessä Fortumille marraskuussa 2025, hanketta kehitettiin aikaisemmin ABO Energyltä. Fortum vie hanketta eteenpäin. Tarkempi aikataulu on avoin toistaiseksi.

Hankkeen kaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointi (YVA) on käynnistetty ja YVA-ohjelma oli nähtävillä alkuvuodesta 2025.

Kuva 1. Kaava-alueen sijainti sekä YVA-menettelyn mukaiset alustavat suunnitellut voimalapaikkavaihtoehdot ja sähkönsiirtoreitti.

3.2.4 Kylkivaaran tuulivoimapuiston osayleiskaava

Hanketoimija: wpd Finland Oy

Kaavakonsultti: -

Kaavoituksesta vastaava Ristijärven kunta

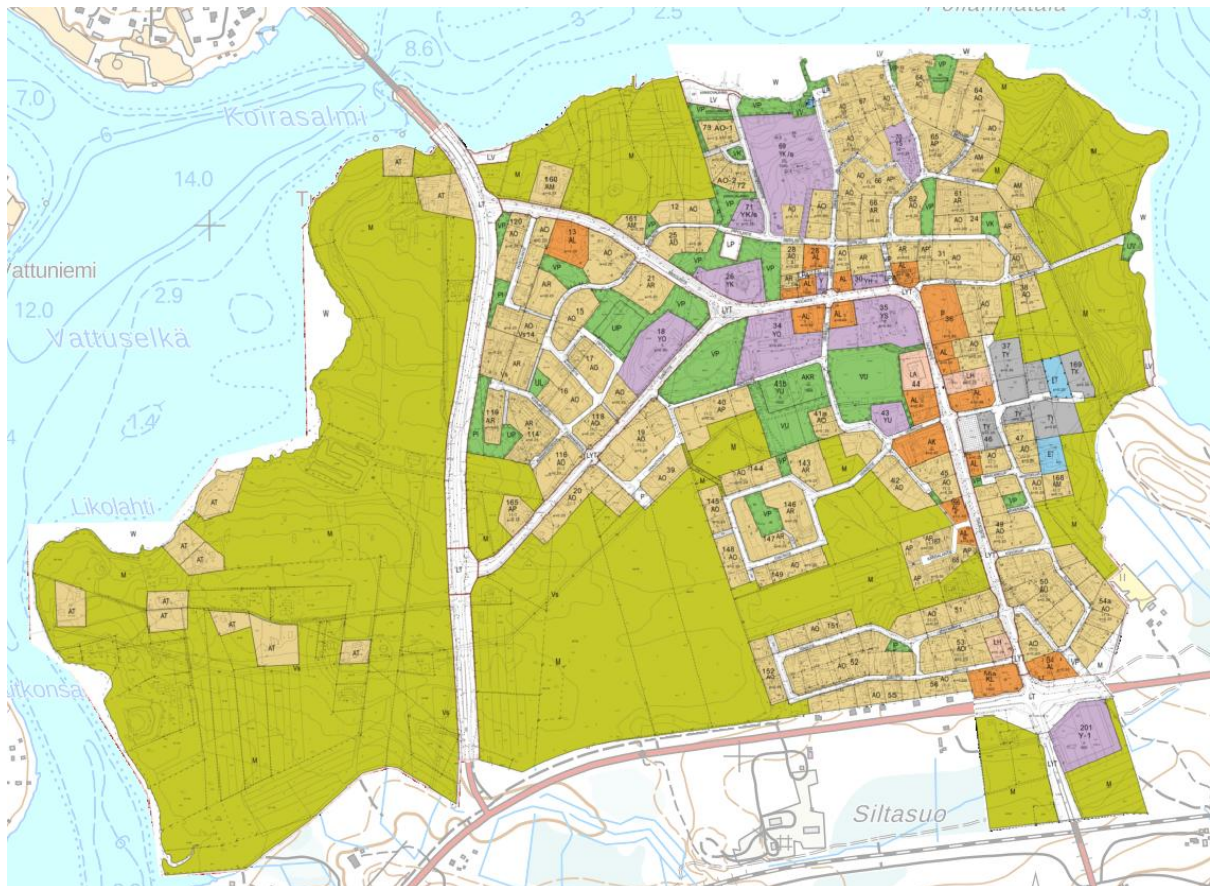
Päätökset: [kv 14.12.2022 § 35](#)

wpd Finland Oy on tehnyt Ristijärven kunnalle aloitteen tuulivoimayleiskaavoituksen käynnistämiseksi kunnan itäosaan. Alueelle on suunniteltu 19 tuulivoimalaa Paltamon puolelle ja 2 voimalaa Ristijärven puolelle. Kylkivaaran tuulivoimahanke ei ole edennyt.

4 Asemakaava

Asemakaavoitus on yksityiskohtaisin maankäytön suunnittelun taso. Asemakaavan tarkoitus on osoittaa yksityiskohtaisesti eri alueiden käyttötarkoitukset, esimerkiksi viheralueet, asuminen alueet, teollisuuden ja palvelujen alueet sekä ohjata rakentamista ja muuta maankäyttöä.

Kunnan ajantasa-asemakaavakartta koostuu useista eriaikoina laadituista kaavoista, kaava-muutoksista ja laajennuksista.

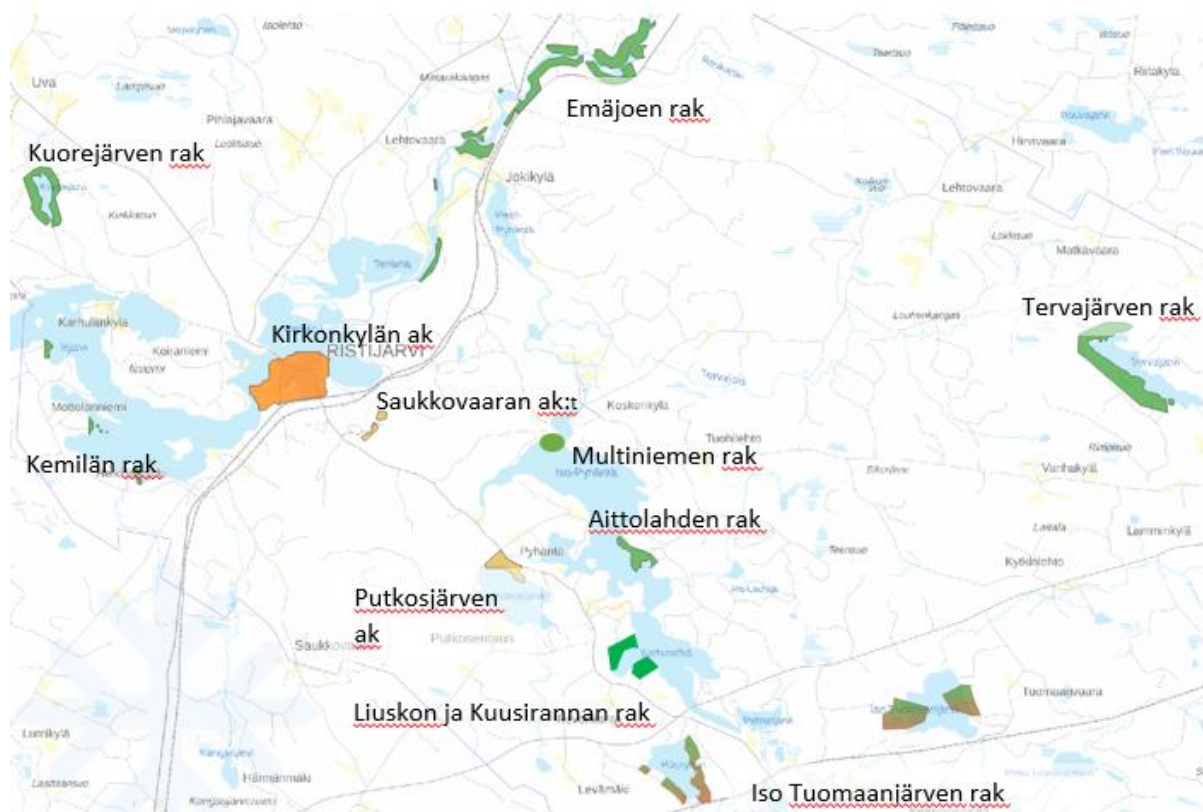

Keskustan ajantasa-asemakaava

Ranta-asemakaavat

Ranta-asemakaavat laaditaan maanomistajan toimesta riittävän laajalle alueelle pääasiassa rantojen lomarakentamisen järjestämistä varten. Ranta-asemakaavalla ohjataan pääasiassa loma-asutuksen järjestämistä ranta-alueille.

Voimassa olevat asemakaavat	
Kirkonkylän asemakaava	Liuskon ja Kuusirannan ranta-asemakaava
Kirkonkylän asemakaavan muutos, Kallio- pelto	Aittolahden ranta-asemakaava
Saukkovaaran lakialueen asemakaava	Multiniemen ranta-asemakaava
Putkosjärven asemakaava	Kemilän ranta-asemakaava
Saukkovaaran itäpuolen asemakaava	Tervajärven ranta-asemakaava
Kirkonkylän asemakaavan muutos	Kuorejärven ranta-asemakaava
Pappilanrannan ja Kansalan alueella	Emäjoen ranta-asemakaava
	Iso Tuomaanjärven ranta-asemakaava

5 Ajankohtaiset kaavoitusasiat ja tonttitilanne.

Kunnan tavoitteena on kaavoituksella ja yksityisten maanomistajien tuella tarjota erilaisia rakennuspaikkoja sekä yöpymismahdollisuuksia niin matkailijoille, mökkiläisille kuin vakituksille asukkaillekin.

[Kirkonkylän strateginen yleiskaava 2035](#) on verrattain tuore ja se ohjaa maankäytön suunnittelua ja asemakaavoitusta. Kirkonkylän alueen kaavoitus tarpeena ovat taajaman tuntumassa oleva Putkolanniemen alueen asemakaava, joka on vanhentunut. Putkolanniemen ja Koiraniemen alueelle voisi laatia oikeusvaikutteisen yleiskaava asemakaavoituksen sijaan painottuen rantatontteihin. Alueet ovat pääosin yksityisessä maanomistuksessa. Myös taajaman ranta-alueiden osalta tarkastellaan rantatonttien asemakaavoitus mahdollisuuksia.

Yleiskaavassa on osoitettu yritystoimintaa varten aluevarauksia viitostien ja rautatien väliin. Näistä aluevarauksista kunnan tulisi asemakaavoittaa ensisijaisesti kunnan omistuksessa olevia alueita yritystonttitarjonnan lisäämistä varten.

Vuoden 2026 talousarviossa on varauduttu Hiisijärven alueella olevan Iso-Lahnasen ranta-asemakaavan laadintaan. Kokonaisuutena Hiisijärven hiekkojen ja Iso-Lahnasen alueet ovat suunnittelukohteena ja kaavoitus käynnistetään. Alustavana tavoitteena on kaavoittaa vapaa-ajan ja vakituksen asumisen tontteja Iso-Lahnaselle sekä mahdollistaa Hiisijärven hiekkojen lähiympäristöön matkailua palvelevaa rakentamista ja toimintoja.

Saukkovaaran alueelle on voimassa yleiskaava ja asemakaava, jotka mahdollistavat Saukkovaaralla matkailurakentamisen ja palvelut sekä vakituista asumista.

Tontit

Ristijärven kunnalla on luovutettavana vakituksen asumisen tontteja Putkosjärvellä, Iin niemellä, Saukkovaaralla ja taajamassa. Saukkovaaralla on myös vapaa-ajan tontteja luovutettavana. Tonttitarjonta on riittävä mutta kunnan tulee jatkossakin kartoittaa ja hankkia maata potentiaalisilta rakennuspaikoilta ja kaavoittaa ne.

Luovutettavana olevat tontin löytyvät kunnan verkkosivuilta osoitteesta:

<https://www.ristijarvi.fi/asuminen-ja-ymparisto/asuminen-ja-tonttitarjonta/vapaita-tontteja.html>

6 Ajankohtaiset maankäytön suunnittelua ja rakentamista koskevat keskeiset lakimuutokset.

6.1 Rakentamislaki 2025

Vuoden 2025 alussa voimaan tulleen rakentamislain myötä lupajärjestelmästä tuli yksinkertaisempi, kun rakennuslupa, toimenpidelupa ja toimenpideilmoitus korvattiin yhdellä lupamuodolla, rakentamisluvalla. Lupaa edellyttävien rakentamishankkeiden kynnystä nostettiin

siten, että esimerkiksi alle 30 neliön varaston tai pihasaunan voi rakentaa ilman lupaa, kunhan rakentamis- ja kaavamääräykset sekä rantarakentamisen säännökset täyttyvät. Kaikki rakennukset kuluttavat jatkossakin tontin rakennusoikeutta. Rakentamislain voimaan tullessa kuntien tulee laatia uusi lain mukainen rakennusjärjestys 1.1.2027 mennessä. Ristijärven kunta laatii uuden rakennusjärjestyksen vuoden 2026 aikana.

6.2 Alueidenkäyttölaki

Alueidenkäyttölaki ohjaa erityisesti maankäytön suunnittelua (kaavoitusta). Ympäristöministeriö on valmistelamassa alueiden käyttölain uudistusta. Uusi alueidenkäyttölaki sisältää valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, kaavoitusjärjestelmää sekä merialuesuunnittelua koskevat säännökset. Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on muun muassa vähentää maakuntakaavan yksityiskohtaisuutta sekä sisällyttää lakiin maanomistajan aloiteoikeus yleis- ja asemakaavalle ja mahdollisuus kumppanuuskaavoitukseen. Tavoitteena on, että hallitus voi antaa lakiesityksen eduskunnalle kevätistuntokaudella 2026.

6.3 RYTJ – Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä.

RYTJ-laki edellyttää, että kaavoituksen, rakentamisen ja tonttijakojen tietoja toimitetaan kunnan rekistereistä Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään rakennetun ympäristön tietojärjestelmään (RYHTI). Käytännössä rakentajien kannalta tämä tarkoittaa siirtymäajan jälkeen tietomallien laatimista nykyisten pdf- muotoisten pääpiirustuksien lisäksi. Kolmen vuoden siirtymäaika huomioiden kuntien tulee pystyä välittämään rakentamislupatiedot laissa vaadittuine välivaiheineen ja liitteineen kunnan järjestelmästä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään viimeistään 1.1.2028 lähtien. Uudet kaavat ja tonttijaot tulee pystyä toimittamaan (laissa vaadittuine välivaiheineen) rakennetun ympäristön tietojärjestelmään viimeistään 1.1.2029 lähtien. Laki koskee vain lain voimaantulon jälkeen tuotettuja tietoaineistoja.

6.4 Valtion aluehallinnon uudistus

Uusi monialainen Lupa- ja valvontavirasto aloittaa toimintansa vuoden 2026 alussa. Valviran, aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten toiminta päättyy.

Lupa- ja valvontavirasto hoitaa jatkossa niitä lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä, joita on tähän asti hoidettu aluehallintovirastoissa, ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueilla ja Valvirassa. Uudessa valtakunnallisessa virastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostavat yhden yhtenäisen kokonaisuuden. ELY-keskusten jäljelle jäävät tehtävät on koottu nykyistä vahvemmille alueille elinvoimakeskuksiin.

Hyväksytty kunnanhallituksessa 23.2.2026 § ____